

PÁZMÁNY *1635*
— *a l a p i t v a*

Pázmány Law Working Papers

2017/7

Láncos Petra Lea

**Az ÁKR angol fordításának szaknyelvi
lektorálása - A képzelet és az
ekvivalencia határán**

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest

<http://www.plwp.eu>

Az ÁKR angol fordításának szaknyelvi lektorálása - A képzelet és az ekvivalencia határán

Láncos Petra Lea

1. A megbízás

A tavalyi év végén, megkésett karácsonyi ajándékként az Igazságügyi Minisztérium részéről megkerestek azzal, hogy vállalnám-e az általános közigazgatási rendtartásról szóló, 2016. évi CL. törvény (ÁKR) angol nyelvű fordításának lektorálását. Pontosan nem lehetett tudni, hogy jogász vagy nyelvész kolléga fordította-e az anyagot. Első pillantásra úgy tűnt, a szöveggel nyelvtani probléma nincs, elsősorban terminológiai, szerkesztési feladataim lesznek.

Az alábbiakban az ÁKR lektorálása során szerzett tapasztalataimról referálok. Elsőként a lektorok feladatait mutatom be általánosságban, majd a fordítás egyenértékűségének kérdését tárgyalom. Végül példákon keresztül szemléltetem az ÁKR lektorálási szempontjait és kihívásait.

2. Mi fán terem a nyelvi lektor?

Az olyan államokban, ahol több hivatalos nyelv él egymás mellett, érdekes megoldást találtak a fordításból eredő, óhatatlan pontatlanságok elkerülésére. Kanadában és Walesben egymással párhuzamosan szerkesztik a kétnyelvű jogszabálysövegeket és ezzel a fordításnál jobb minőségű szöveget kapnak, miközben jelentős időt takarítanak meg.¹ Erre természetesen egy országos hivatalos nyelvvel rendelkező államokban nincs szükség, hiszen a jogszabálysöveg eleve csak egy nyelven irányadó, minden egyéb nyelvi változat csak tájékoztató jellegű. Hogyan lehet ennek ellenére biztosítani a jogszabályok idegennyelvű változatainak magas minőségét? Itt jön képbe a szaknyelvi lektor.

Mik a nyelvi lektorálás funkciói? Az országos szakfordító-lektori vizsga tájékoztató szerint „a lektorálás akkor fogadható el, ha a javítás eredményeképp tartalmilag pontos, nyelvileg helyes, az eredeti szöveggel egyenértékű, nyomdakész fordítás keletkezik.”² A lektor a szakfordító vagy ügyfél által fordított, esetleg már lektorált³ szöveget két szempontból vizsgálja: nyelvi és tartalmi aspektusból.⁴ A két szempont egyébként egyenrangú, azaz a lektor munkája során ugyanolyan jelentőséget kell, hogy tulajdonítson az egyik, mint a másik szövegellenőrzési szempontnak. Nyelvi szempontból a lektor a következőket ellenőrzi: i) nyelvhelyesség, azaz a célnyelv (ezúttal az angol) szabályainak megfelelően lett-e fordítva a szöveg?⁵, ii) terminológiai pontosság, azaz sikerült-e a fordítónak megtalálni a forrásnyelvi szöveg terminusainak

¹ Seán Ó Conaill: Legal Education and the Irish Language, in: Emőd Veress (szerk.): Multilingualism and Law, Sapientia Hungarian University of Transylvania – megjelenés alatt, 141. o.

² http://www.elteftt.hu/f/File/szakfordito_lektori_vizsga_tajekoztato.pdf, idézi: Horváth Péter Iván: A szakfordítások lektorálása. Tinta Kiadó (2011), 36. o.

³ Horváth i.m., 47. o.

⁴ Horváth szerint a lektornak „kötelessége ellenőrizni a fordítás terjedelmi teljességét, tartalmát, terminológiáját, helyesírását, nyelvhelyességét és a szövegben fellelhető adatokat.” Horváth i.m., 46. o.

⁵ Klaudy Kinga: A fordítási ekvivalenciáról. Hung. Közl. 77:1988:4., 388. o.

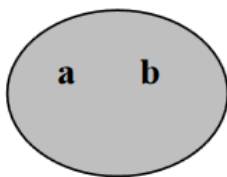
„ekvivalenseit”? Jogi szövegeknél különösen fontos, hogy ezeket a funkcionális ekvivalenseket következetesen használta-e a fordító? iii) Eltalálta-e a fordító a célnyelven azt a „regisztert”, amit a szöveg jellege szerint megkíván? Tartalmi szempontból a lektor azt vizsgálja, hogy a fordító hiánytalanul lefordította-e a forrásnyelvi szöveget, azaz maradtak-e lefordíthatatlan részek? Horváth ezt így fogalmazza meg: „a lektor egyidejűleg keres és állapít meg hasonlóságokat és eltéréseket a fordítás és az eredeti szöveg között. Ez nem két külön tevékenység, hanem az érem két oldala.”⁶

A nyelvhelyességi és tartalmi szempontú ellenőrzés menete és jelentősége a laikusok számára is könnyen érthető, azonban a terminológiai pontosság és a regiszter kérdéséről érdemes néhány szót ejteni. Mind a terminológiai pontosság, mind pedig a megfelelő regiszter eltalálása azt a célt szolgálja, hogy a fordító a lehető legpontosabban adja át a szerző forrásnyelven megfogalmazott üzenetét a célnyelven. E két szempont ismét csak egyenértékű: a szöveghűség csak megfelelő terminusok alkalmazásával és kellő regiszterben történő visszaadásával valósulhat meg. A terminológiai pontosság körében a fordító arra törekszik, hogy a forrásnyelvi kifejezéseknek megtalálja az ekvivalenseit a célnyelven. A fordítás akkor lesz sikeres, ha a fordító munkájának köszönhetően a célnyelvi szöveg az olvasóban az ekvivalencia, vagyis egyenértékűség hatását kelti.⁷

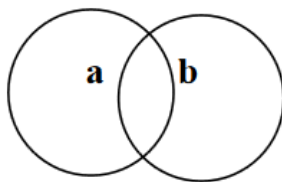
3. A fordítók Szent Grálja: a teljes ekvivalencia

Mit jelent az ekvivalencia? Disszertációjában Fischer az ekvivalenciát „ket fogalom közötti egyezőségként” definiálja, melynek három fő típusa van: i) a teljes ekvivalencia, mikor is a forrásnyelvi és a célnyelvi fogalom fogalmi értelemben teljes mértékben megegyezik egymással, ii) az átfedés, mikor a forrásnyelvi és célnyelvi fogalom bizonyos elemeiben osztozik egymással, iii) és az inklúzió, mikor az egyik fogalom magában foglalja a másikat, azaz az egyik fogalom szűkebb.⁸

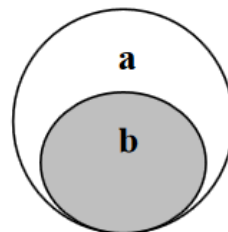
(1) teljes ekvivalencia

(2) átfedés

(3) inklúzió

Ábra: Fischer⁹ - Arnzt, Picht és Mayer nyomán.

A teljes ekvivalenciát biztosító fogalom hiányában a fordító a fogalmi átfedésben lévő, vagy bennefoglalt fogalmakat is használhatja, amennyiben a fordítás közös fogalmi elemet érinti. Amennyiben a fordítandó szöveg szaknyelvi szöveg, a fordító további nehézségekkel is szembesül. Így például előfordul, hogy egy adott fogalomnak eltér a köznyelvi és szaknyelvi jelentése; esetleg a célnyelven teljes ekvivalencia hiányában több lehetőséget is talál egy adott

⁶ Horváth i.m., 43. o.

⁷ Klaudy i.m., 383-384. o.

⁸ Fischer Márta: A fordító mint terminológus, különös tekintettel az európai uniós kontextusra. (Doktori értekezés, 2010, 85. o.

⁹ Ibid.

terminus fordítására és további előismeretek nélkül nehézséget okoz számára a megfelelő kifejezés kiválasztása. Emellett Fischer utal a jog különleges helyzetére is, hiszen „a jog egyedül az adott nyelv által él. A jogfogalmak így mindig egy adott jogrendszerhez kötődnek, amely a történelmi fejlődés eredményeként különbözik a többi jogrendszertől.”¹⁰ (Ehhez képest az Európai Unióban immár 24 hivatalos nyelven, egyenlőképpen hiteles nyelvi változatokban fejlődik az uniós jog.) A természettudományok fogalmaival ellentétben tehát a jogfogalmak esetén ritkábban találkozunk teljes ekvivalenciával és annál gyakrabban szembesülünk a jogrendszerek eltérő jellegéből és sajátosságaiból adódóan átfedésekkel, inklúzióval vagy az ekvivalencia hiányával.¹¹

A fordítót tehát a nyelvi kompetenciáin¹² túl a *szakmai ismeretei* segítik, melyek lehetővé teszik számára, hogy célnyelven is be tudja azonosítani a fordítandó fogalmak ekvivalenseit. Ráadásul a fordítónak nem egy, hanem legalább két jogrendszerben is jártasnak kell lennie az ekvivalenciák feltárásához, ezért van az, hogy a bírósági fordítók, tolmácsok esetében gyakran a jogi végzettséget (is) megkövetelik (ún. jogász-nyelvészek). Mindez természetesen a lektorra is áll: neki kell ellenőriznie, hogy a fordító jól ismerte-e fel a fordítandó és fordított fogalmak közötti ekvivalenciákat.¹³ A fordítás/lektorálás során tehát figyelniük kell arra, hogy az adott jogintézményre talált kifejezés valóban fedje-e a forrásnyelvi szövegben szereplő fogalmat, annál esetleg szűkebb vagy tágabb értelmű.

4. Szaknyelvi lektorálás eredményei az ÁKR példáján

Az alábbiakban az ÁKR lektorálása során gyűjtött példákon mutatom be azokat a nehézségeket és hibatípusokat, melyekkel a fordító és a lektor a jogi szövegeken végzett munka során találkozhat.

---

¹⁰ Ibid., 112.

¹¹ Persze „téves azt gondolni, hogy csak a társadalomtudományokhoz kötődő területeken lehetnek különbözőek a fogalmi rendszerek. (...) A műszaki tudományokban (...) automatikusan egy az egyhez megfelelést, azaz a nyelvek közötti teljes fogalmi egyezőséget, ekvivalenciát feltételeznek. Bár való igaz, hogy a műszaki és természettudományok terminológiája természeténél fogva univerzális, ez nem zárja ki a lehetőségét annak, hogy a természettudományokhoz kötődő területeken is lehet példa a fogalmi rendszerek különbségeiből adódó fordítási problémákra.” Ibid.

¹² Horváth az Európai Szabványügyi Bizottság által 2006-ban közzétett, ISO 9001 szabvány szerinti fordítói kompetenciák körében az alábbiakat idézi: “1) Fordítási kompetencia: a szöveg lefordítása a kívánt szintre, a szövegértés és a szövegprodukciónak megbecslése, a célnyelvi szöveg létrehozása a megrendelésben foglalt követelmények szerint, az eredmények indoklása; 2) nyelvi és szövegkompetencia a forrás- és célnyelven: a forrásnyelv megértése és a célnyelv aktív ismerete, a lehető legtöbbféle köznyelvi és szaknyelvi szövegkonvenció ismerete, ezen ismeretek alkalmazása a célnyelvi szöveg létrehozásában; 3) kutatási kompetencia, információszerezés és –feldolgozás: a forrásnyelvi szöveg megértéséhez és a célnyelvi szöveg létrehozásához szükséges további nyelvi és szakmai információk hatékony megszerzése, tapasztalat a kutatási eszközök használatában, megfelelő stratégiák kialakítása a rendelkezésre álló információforrások hatékony használatához; 4) kulturális kompetencia: olyan információk használata, amelyek tárgya a forrás- és célnyelvi kultúrára jellemző helyi viselkedési szokások és értékek összessége 5) műszaki kompetencia: a fordítások szakszerű előkészítése és előállítás, ideértve a műszaki eszközök használatát is”, Horváth i.m., 41. o.

¹³ Horváth idézi szakfordító- és tolmácsképesítésre vonatkozó jogszabályt: 7/1986. (VI. 26.) MM rendelet 2. cikk (2) bek. szerint: “Szakfordító-lektor képesítést is kaphat, aki a szakiránynak megfelelő területen magyar nyelvről idegen nyelvre, idegen nyelvről magyar nyelvre, vagy idegen nyelvről idegen nyelvre az eredeti szöveggel egyenértékű nyomdakész fordítás elkészítésére képes.” Horváth i.m. 35. o.

Jogi műszavak

A procedural capacity egy jogi szakkifejezés, mely szűkebb értelmű a „capacity to proceed”-nél, mely nem eljárásjogi műszó, csupán azt jelöli, hogy valaki képes eljárni valamely közelebből meg nem határozott kontextusban.

3. Eljárási képesség és képviselő

3. ~~Capacity~~ Procedural capacity to proceed
and representation

További példa a „neglect” használata:

c) ahhoz a mellőzött, vagy megkeresni elmulasztott szakhatóság az 56. § (2) bekezdése szerint hozzájárult.	the specialist authority, which the authority neglected or failed to request for assistance, consented to it, as per subsection (2) of section 56.
--	--

Köznyelvi kontextusban a „neglect” valóban használható a mellőzés leírására, de jogi szövegekben a „neglect” elsősorban tartási, gondozási, felügyeleti kötelezettségek elmulasztását jelenti, így azt „disregard”-ra javítottam.

További példa, hogy míg a „meghatározott” szó valóban fordítható köznyelvi kontextusban „determined”-ként, ám a „jogszabályban meghatározott” megfelelője a „specified by law”.

c) a jogszabályban meghatározott határidőn belül, észszerű időben

c) within the deadline ~~determined under the legal regulations specified by law~~, within a reasonable time.

Érdeemes megvizsgálni annak a lehetőségét, hogy nem fordítjuk le, hanem meghagyjuk eredeti formájában a kifejezést, mely annyira sajátja egy adott jogrendszernek vagy olyannyira közismert, hogy bármilyen fordítási kísérlet csak félrevezető volna az olvasó számára (pl. estoppel, due process). A common law jogintézmények fordítása, valamint a kontinentális jogfogalmak angolra való átültetése különös problémákat vet fel. Ilyenkor a common law és a magyar jog megoldásai között akkora különbségek vannak, hogy bizonyos fogalmak esetén nehéz jó nyelvi megoldásokat találni.¹⁴

Végül, a legnehezebb eset mindig az, amikor egy sajátos nemzeti jogi konstrukciót kell idegen nyelvre ültetni. Az ÁKR esetében ez a „kézbesítési ügygondnok”, mely új intézmény, így hiába keressük annak angol megfelelőjét szótárakban, angol nyelvű joganyagokban.

¹⁴ Kanadában mindennapos probléma a common law francia terminológiájának fejlesztése, egységesítése és karbantartása, hiszen a szövetségi államban a büntetőjog common law gyökerű, azt pedig – a frankofon tartományokban élvezett nyelvi jogokra is tekintettel – franciául is kell művelni. Az Université de Moncton 1978 óta foglalkozik a francia nyelvű common law oktatásával és korpuszfejlesztéssel, melynek céljából felállították a Centre de Traduction et de Terminologie Juridiques (CTTJ) intézményét az oktatók támogatására, az oktatási segédletek fordítására és szaknyelvi eszközök kidolgozására. Ilyen központi eszköz a JURITERM elnevezésű common law szaknyelvi adatbázis. Karine McLaren: The Implications of Legal Bilingualism on the Teaching and Practice of Law in Canada, in: Emőd Veress (szerk.): Multilingualism and Law, Sapientia Hungarian University of Transylvania – megjelenés alatt, 157-158. o.

(5) Ha a kézbesítési ügygondnok nem járt sikerrel, a döntést azon a napon kell kézbesítettnek tekinteni, amikor a kézbesítés sikertelenségét a kézbesítési ügygondnok az őt kirendelő hatóságnak bejelenti, de legkésőbb a kirendeléstől számított tizenötödik napon.	(5) If the delivery agent has failed to deliver the decision, it shall be considered delivered on the day when the delivery agent notifies the authority, which had appointed him, of the failure of delivery, but on the fifteenth day following the date of appointment, at latest.
---	---

A fordításban használt delivery agenttel az volt a gond, hogy ez a kifejezés valójában a csomagküldő szolgáltatók (DHL, UPS, stb.) gyűjtőneve angolul. Ebben az esetben a KET angol fordítását is elővehettem, hiszen ott már szerepelt a kézbesítési ügygondnok *administrator for service of process*~~*delivery agent*~~ néven. Ezzel a fordítással azonban nem értettem egyet, mert túlzottan általánosra, tágra sikeredett, anélkül, hogy bármilyen módon utalt volna az ügygondnoki szerepkörre. Mivel a kontinentális jogi megoldásokat az angol fordításokban gyakran latinra fordítjuk, ha nincs pontos angol megfelelőjük, és mivel az ügygondnok a törvény fordításában eleve *guardian ad litem*-ként szerepelt, a KET administrator for service of process megoldását meghagyva javasoltam egy új latin konstrukciót is a kézbesítési ügygondnok fordítására. Ez a megoldás – *guardian ad epistularum* – közvetlenül utal a kézbesítés tárgyára, miközben közelebb hozza a kétféle ügygondnok elnevezését egymáshoz, így egyértelművé válik a két szerepkör hasonlósága is. Mivel teljes egészében magyar jogi megoldásról van szó, magunk találhatunk ki rá új kifejezést, miközben a latin megoldással a jogintézmény bármilyen nyelvre történő fordításnál megőrzi alakját és könnyen beazonosítható.

A forrásnyelvi és célnyelvi szövegek egyenértékűségének ellenőrzésénél azonban a *registert* is vizsgálni kell. A fordító célja szerint ugyanis „az eredeti célnyelvi szöveg illúzióját kelti,” amihez vizsgálnia kell a szöveg kontextusát, az „eredeti szöveg stilisztikai jellegzetességeit”.¹⁵ A jogszabályszoövegek jellegzetessége, hogy egyszerre technikai és ünnepélyes a megfogalmazásuk, így a köznyelvi regiszterben megengedett, sőt elvárt pongyolaságokat nem tűri meg. A regiszterbeli mellényúlásokra jellemző, hogy a fordított szövegből kilóg az el nem talált kifejezés, így jelen esetben a jogszabályszoövegbe fordított alábbi slendrián kifejezés:

E törvény alkalmazásában hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki.	In the application of this act, an authority is a body, organisation or person which (who) has been authorised to exercise the competence of an authority by a statute, a government decree or, in an administrative case of a self-government, by a local ordinance, or else one which (who) has been appointed to exercise the competence of an authority.
--	--

A szövegben következetesen a szintén vaglyagosságot kifejező „or otherwise”-ra javítottam az „or else” előfordulásait, mely ezzel a jogszabályszoöveg jellegének megfelelő regiszterben marad.

¹⁵ Polcz Károly: Pragmatikai ekvivalencia a beszédaktusok fordításában, Magyar Nyelvőr 135:2011:2, 205. o.

Példaként arra, amikor egy bekezdésen belül a regisztert, terminológiát és jogi szakismeretet is érinti a javítás, álljon itt az alábbi jogszabályszöveg:

(2) Ha az ügy tárgya dologi jogot érint, a kieső ügyfél helyébe az ügygel érintett dologi jog új jogosultja lép.

(2) ~~If ShouldWhere~~ the subject matter of the case affects a ~~property right in rem~~, the ~~departing client ceasing to be a party to the case is shall be~~ replaced by the ~~new holder of the right in rem person entitled to the property right~~ affected by the case.

A regiszter megfelelő megválasztásának körébe tartozik, hogy „if” helyett „where”-rel kezdjük a „ha”-val induló bekezdést – ezt következetesen végigjavítottam a jogszabályban, hiszen az angol nyelvű jogszabályok nagyrészt a „where” kifejezéssel dolgoznak. Emellett az „is” és a „will” szavakat az azonos értelmű, emelkedettebb „shall”-ra módosítottam. Terminológia és a latin kifejezések használata kapcsán a „property right” „right in rem”-re történő javítása említendő, illetve a „person entitled to the property right” helyett a „holder of the right in rem”. Szakismeret kell ahhoz, hogy tudjuk, mit jelent, hogy kiesik az ügyfél: a „ceasing to be a party to the case” túl bonyolult, helyette a rövidebb, pontosabb „departing client” használható.

Érdekes kérdés és a lektor tapasztalatára, önmérsékletére és stílusára van nagyrészt bízva az, hogy mennyit javít a szövegen, amikor a javítás nem nélkülözhetetlen. A fordító és a lektor egyaránt a saját stílusukkal és szókézsletükkel fognak hozzá a munkához. Sok esetben nem véletlenül egy adott fordítót választanak ki egy munkára, az ő hangját és nézőpontját szeretné a megbízó viszontlátni a fordított szövegben. Ilyenkor a lektornak önmérsékletet kell gyakorolnia: Mossop szerint „ne azt kérdezzük, hogy egy mondatot *lehet-e*, hanem *kell-e* javítani”, mielőtt másokra kényszerítenénk saját fordítói szemléletünket és nyelvhasználatunkat.¹⁶ Ugyanakkor jogi szövegeknél a szöveg választékossága, olvashatósága, gördülékenysége másodrendű, e szempontok jelentősége eltörlül a tartalmi, terminológiai pontosság és következetesség követelményei mellett. Jogi szövegeknél a lektor munkájának különösen fontos része, hogy ellenőrizze a következetes szóhasználatot, szükség esetén egységesítse az eltérő fogalmakat, azokat a teljes szövegen végigvezesse. Jogszabályok esetén még az egységes *mondatszerkesztés* is kiemelkedő jelentőséggel bír: a jogszabályban előforduló hasonló szerkezetű rendelkezéseket igyekezni kell ugyanolyan szórendben visszaadni.

5. A fordítás/lektorálás nem várt hozadéka

Érdekes módon a lektorálásnak – ahogy egyébként a fordításnak is – van egy közvetett, ámde annál pozitívabb hatása: mivel a fordító/lektor mind nyelvtani, mind pedig terminológiai szempontból igyekszik rekonstruálni a forrásnyelvi szöveg pontos tartalmát, adott esetben éppen a forrásnyelvi szövegben fellelhető szerkesztési vagy terminológiai következetlenségekre, pontatlanságokra is rábukkanhat. Ez a fordító/lektor ajándéka a szerző részére, mely akkor igazán hasznos, ha szerző és fordító/lektor szorosan együtt dolgoznak. Erre álljon itt az ÁKR-ből az alábbi példa:

(4) A hatóság egyes eljárási cselekményekről kép- és hangfelvételt készíthet. A rögzítés ilyen módja esetén a jegyzőkönyvben csak az eljárási cselekményen résztvevő személyek azonosításához szükséges adatokat, nevezetesen az azonosítás helyét, idejét kell

(4) The authority may ~~take pictures or make an picture~~, audio or ~~audio~~-video recording of individual procedural acts. ~~In case ofWhere~~ such a recording ~~is made~~, only the data necessary for the identification of the persons taking part in the

¹⁶ Brian Mossop: Summary of Revision Principles, idézi: Horváth i.m., 47. o.

A kép- és hangfelvétel vagy videót, vagy csak képet és csak hangfelvételt jelent, de mindhárom lehetőséget nem, pedig ez volna a logikus, korszerű megoldás.

6. Források, segédeszközök

A lektorok segédeszközei, forrásai megegyeznek a fordítókéval, ezért gyakran igen könnyű visszakövetni azt a keresési és kiválasztási folyamatot, melyet a fordító bejárt az adott terminus fordításakor. Sok esetben egyébként a lektor munkája éppen arra irányul, hogy ezt a kiválasztási folyamatot és a forrás megbízhatóságát értékelje. Így például az ÁKR fordítója – helyesen – gazdagon merített az uniós jogszabályszovegek kétnyelvű megjelenítéseiből (linguee.com), ám sokszor indokolatlanul mellőzte a KET angol fordítását és sajnos az abban jól kidolgozott, azonos fordulatokat sem vette át, például:

(1) ^[390] The time limit defined in days or working days shall not include the day when the act or circumstance underlying the commencement of the time limit has occurred, or the day of service, delivery, or the day of posting and removal of a notice.

52. § [A határidő számítása]

(1) A napokban megállapított határidőbe nem számít bele a határidő kezdetére okot adó cselekmény vagy körülmény bekövetkezésének, a közlésnek, a kézbesítésnek, a hirdetmény kifüggesztésének és levételének, valamint a közhírré tétel napja.

[Calculation of the ~~time limit~~deadline]

(1) A ~~time limit~~deadline ~~calculated~~ ~~determined~~ in days ~~does~~ ~~shall~~ not include the day when the act or circumstance underlying the commencement of the deadline has occurred, or the day of communication, delivery, or posting and removal of a notice, or the day of public announcement ~~on which the act or~~

Korábban a profi fordító/lektor egy élet munkájával halmozta fel a különböző szakszótárakat, enciklopédiákat, melyek nélkül elképzelhetetlen volt a hatékony, eredményes munka. Mára az interneten fellelhető egy- és többnyelvű szótáraknak (pl. Merriam Webster, Sztaki), uniós és más szövegek többnyelvű megjelenítéseinek (korpuszok, pl. linguee.com, glosbe.com), a keresett kifejezést kontextusba helyező glosszáriumoknak, szinonima- és antonimalistáknak, valamint fordítástámogató eszközöknek (pl. Trados, MemoQ, OmegaT, WordFast, stb.) köszönhetően olcsóbban, pontosabban és sokkal gyorsabban dolgozhatunk. A jogszabályszovegekkel kapcsolatos fordítói/lektori megbízásoknál különösen hasznosak természetesen a kapcsolódó jogszabályok fordításai, melyekből terminológiát és – ahogy az ÁKR esetében is – akár teljes fordulatokat, mondatokat meríthetünk a célnyelven. Így például a KET angol fordítása nagyban megkönnyítette a munkát, igaz, az teljesen más stílusban lett lefordítva. Emellett különböző fordítói online fórumokon kérhetünk segítséget (pl. proz.com, dict.leo.org, stb.) vagy, ha szerencsénk van, közvetlenül a szöveg szerzőjével is konzultálhatunk.¹⁷

Ennél a megbízásnál az utóbbi forrás volt a legfontosabb és leghasznosabb eszközöm a munka elvégzésében. A munka szervezésében nagy segítségemre volt, hogy egyéb lektorálási megbízásokkal ellentétben, a Megbízó pontosan megjelölte azokat a pontokat, ahol problémásnak találta a fordítást, így közvetlenül a megbízói igényekhez tudtam igazítani a munkát. Folyamatos konzultációinknak, egyeztetéseinknek köszönhetően kialakult egy együttgondolkodás és a megbízói visszajelzések alapján tovább tudtam alakítani olyan pontokat, ahol a Megbízói továbbra sem volt elégedett egy-egy megfogalmazással. Ahol én akadtam el a forrásnyelvi szöveg tartalmának feltárásában, a Megbízónál közvetlenül érdeklődhettem a jogalkotó szándéka felől.

¹⁷ Ld. Részletesen: Chan Sin-Wai: The Future of Translation Technology: Towards a World without Babel. Routledge (2016).

Xxxx

A fentiek alapján reményeim szerint kiderült, hogy miért adtam jelen írásomnak „a képzelet és az ekvivalencia határán” alcímet: jogi szövegek fordítása, lektorálása esetén sokszor nem elég a szótár, a szinonímák listája, a kétnyelvű megjelenítés vagy a jogi szakismeret. Néha szükség van némi nyelvi leleményre, hogy áthidaljuk a különböző nyelvek és jogrendszerek között tátongó szakadékot.